

Kriza našega kmeta

Spoštovani gospod urednik!

Letošnjo pomlad je prinesel »Slovenec« neke nedelje članek z gornjim naslovom, v katerem je neki dopisnik s kmetov opozoril merodajne činitelje na obupne razmere in težave, ki dan za dnem zadevajo našega kmeta. Mene je omenjeni članek prav zanimal.

V zadnjem času pa zopet vidim, da se zmerom pogosteje od vseh strani oglašajo klici, ki svarijo pred nevarnostmi, v katere tirajo razmere našega kmetovalca.

... Jaz pa bi cenjenim »Domoljubovim« čitateljem danes rad povedal par besed o drugem vzroku, ki tudi vpliva na krizo našega kmeta in ki ga nikakor ne smemo prezreti: in to so razne vremenske nezgode in druge nesreče, ki zadevajo poljedelca leto za letom. Pomislimo samo na številne nezgode pri živini in pogledimo, koliko gorja in skrbi povzročajo kmetu nepričakovane vremenske neprilike: suša, moča, povodnji, toča, viharji in Bog vedi kaj še vse... Naj Vam navedem samo en primer, ki se je letos dogodil v naši vasi, ki pa nikakor ni osamljen, zakaj slične in še hujše nesreče se godijo po vsem širnem svetu in vsak dan lahko beremo o njih.

Takole je torej šlo onemu našemu sosedu, ki Vam mislim o njem govoriti: najprej je prišla sredi marca poledica, ki je ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Polomila nam je sadno in gozdno drevje in naredila neprecenljivo škodo. Koliko je dalo to dela, preden so bili vrtovi osnaženi in drevje za silo obrezano, dočim po gozdovih še danes leži na vagonih lesa, ki bo tam tudi obležal in strohnel. In kedaj se bo zaraslo in zacelilo sadno drevje, ki nam je dalo letos komaj polovico pridelka v primeri z drugimi leti? Drevo pa ne zraste v enem letu. Še nismo počeli razdeljanih

sadovnjakov, je zadela našega sosedu nova nesreča pri živini: poginila mu je krava s teletom vred. Kaj se to pravi, bo razumel samo oni, ki ima vsak dan sedem žlic pri skledi! V hlevu so mu ostali trije repovi, na mleko je moral čakati pa še nekaj mesecev, dokler ni imela teleta druga krava. To je bil hud udarec za našega sosedu, ki drži komaj štiri glave živine, kakor večina tukajšnjih kmetičev tri kravice pa enega vola, ki dela potem s kravami vsa poljska dela. Pa Vam pridejo ljudje, ki poznajo kmeta in njegovo življenje-trpljenje le iz knjig in pravijo: lahko kmetu, ki ima doma vsega, česar potrebuje, mleka, masla, masti itd., a ne vedo, s kakšnimi krvavimi žulji in solzami je pomešano kmetovo kosilo...

Komaj smo malo pozabili to nesrečo, je prišla v juniju že druga: rdečica na prašiče! V vsej občini je poginilo nad trideset prašičev in seveda tudi našemu sosedu. In sedaj pomislite: v jeseni lanske leto je dal za vsakega 250 Din, ju več kot pol leta hranil in se mučil z njima — sedaj pa sta poginila oba! In moral je dati novih 500 Din za dva prašička, ki ne bosta ni o Božiču takšna, kot sta že bila ta dva. Pa potem jej meso, jej in si zabeli zelje ali repo, ako imaš s čim! Tako je lahko kmetu za zabelo in slanino... Seveda so pri tem kmetje sami nekoliko krivi, ker se ne zmenijo, da bi dali prašiče pravočasno cepiti.

Toda ne smete misliti, da se je naš sosed po vseh omenjenih nezgodah morda končno le oddahnil in si opomogel mogoče z dobro letino. Še daleč ne! Na vse to je prišlo še prav slabo leto. Tudi če bi hotel, ne more kmet pri nas ničesar prodati. Poleti skoraj dva meseca ni bilo dežja, sedaj pa že štirinajst dni neprenehoma pada in pada, da bo še to segnilo, kar je zraslo. Koruze — ki je poleg krompirja naš glavni pridelek — ne bi imeli ni do Velike noči, če

še občine sorazmerno pomesane med seboj.

Prekmurje ima glede občin polno zanimivosti. Tam sta okraja Murska Sobota in Dolnja Lendava. Oba imata skupaj 170 občin. Med temi je 100 občin z manj kakor 500 prebivalci, tri pa imajo celo manj kakor 100 prebivalcev. Vzrok leži v tem, da so se vsled ukinitve madjarske obč. ustave organizirale skoro vse vasi kot samostojne občine. — Ljubljanski okraj ima med drugim 8 občin z nad 3000 prebivalci. Kranjski in krški okraj imata po 6 takih občin, novomeški okraj 5 občin, laški okraj pa 4 občine.

Mesta so napredovala prav malo. Rekord ima brez dvoma mesto Višnja gora s 363 prebivalci. Lož jih ima 621. Tudi Radovljica izkazuje samo 836 prebivalcev. Nekatera druga mesta, n. pr. Radeče in Krško, pa imajo precej visoke številke (3938 in 5473). To pa zato, ker občina ne obsega samo okoliša mesta.

Zanimive so nadalje še industrijske in zdraviliške oziroma letoviške občine. Najmočnejša industrijska občina je Trbovlje s 17.179 prebivalci. Trbovlje so torej tretja občina v naši banovini, ki ima več kakor 10.000 prebivalcev, poleg Ljubljane in Maribora. Prva industrijska občina za njimi so Jesenice s samo 6383 prebivalci. Ostale industrijske občine pa imajo od 4000 do 2000 prebivalcev. Industrija je seveda razvita tudi še po mnogih mestnih občinah, ki pa radi nje seveda še nimajo industrijskega obležja. Največja letoviška občina je Bled z 2757 prebivalcev. Tudi Bohinjska Bistrica ne zaostaja mnogo za njim, saj ima 2501 prebivalca. Dolenjske Toplice imajo 2480 prebivalcev, Dobrna 1856, Kranjska gora 1629. Najmanjša je Rogaška Slatina s 466 prebivalci.

Kmečke občine so po številu prebivalstva silno različne. Tako ima Šmihel pri Novem mestu 8774 prebivalcev, Cerklje pri Krškem 5030. Živo nasprotje teh pa sta vasi v Prekmurju, Lukačovci z 51 prebivalci, ki

so najmanjša občina v dravski banovini, in Novi Breznovci s 53 prebivalci. Gorica pri Brežicah ima tudi le 94 prebivalcev. Občina Hudo pri Višnji gori pa 156.

Za naloge, ki jih dobivajo občine sedaj, je večina naših občin mnogo premajhna in veliko število malih občin samo ovira upravno postopanje in napredek. Sicer pa se obeta nov zakon, ki bo uredil tudi to vprašanje in združil sedanje raztrgane občine v močnejše gospodarske enote.

Menjalna kupčija v Rusiji

O tem piše »Trgovski list« med drugim sledeče:

Izmenjevalna kupčija je zadobila čudne oblike. Delavci, ki morejo nakupovati v združni htrgovinah, jemljejo tam najrazličnejše reči, za katere nimajo sicer prav nobenega zanimanja, da jih zamenjajo potem na deželi za živila. Vprašamo se pa, zakaj vendar kupujejo delavci živila na kmetih, ko imajo vendar nakupovalno pravico v združni trgovini? Prvič so deleži, ki jih dobijo tam, tako pičlo odmerjeni, da od njih ne moreš biti sit, drugič pa z zamenjevalno trgovino tudi prav lepo zaslužiš; kajti v združni trgovini plačaš s papirnimi rublji in dobiš tam blago po uradno določenih cenah. Delavci porabijo jajca, mleko, surovo maslo, sir in drugo, kar so dobili od kmetov, deloma zase, deloma pa prepustijo zamenjeno blago zadrugam, ki plačajo pač tudi samo s papirnim denarjem. A ta se uporablja takoj zopet za nakup raznovrstnih predmetov, za kmete namenjenih. Nekateri delavci prodajo na deželi nabrana živila tudi zasebnim trgovcem.

Beg pred papirnim rubljem je v Rusiji sedaj splošen. Kupujejo vse mogoče, samo da se znebijo papirnatega denarja. Eden si nabere zalogo galoš, drugi zdravila, tretji pohištvo itd., tako da so trgovine večkrat kot izropane. Celo one trgovine,

ki prodajajo starino — slike, stare omare itd. — so sedaj prazne; tako pravijo poročila iz Moskve.

Sovjetski mogotci skušajo ovirati ta razvoj na dvojen način. Delavcem in sovjetskim uradnikom se izdajajo nakupovalni listki ne samo za nakupe v združenih trgovinah, temveč tudi za vožnjo po cestni železnici, za obede v skupnih kuhinjah, za kopeli itd., kar je zelo podobno vpeljavi zasilnega denarja. Tak denar je vpeljala kot se še spomnimo, nekoč tudi ljubljanska občina. Drugo sredstvo, ki ga uporabljajo sovjeti, je sledeče: Vsakdo, ki je osumljen, da se je branil vzeti papirnati rubelj kot plačilno sredstvo, ali ki je zahteval, da se mu plača s kovanimi denarjem, je aretiran kot protidržaven element in ali na smrt obsojen ali pa odveden v negostoljubne severne kraje. Na ta način bi morala sovjetska vlada zapreti prav za prav vse prebivalce ogromne Rusije, ker imajo vsi mržnjo do papirnatih rubljev in bi vsi radi imeli kovani denar. Slednjič bo tudi sovjetska vlada morala uvideti, da se gospodarski razvoj ne da ustaviti ne s prisilnim denarjem in ne s smrtnimi kaznimi.

Denar

g **Položaj na denarnem trgu.** Svetovni denarni trg je danes v krizi. Imamo nekoliko držav, ki imajo zlata več kot dovolj in ne vedo kam z njim, večina držav je pa v težavnem položaju, ker nima dovolj kritja za svoj denarni dotok. To nepravilno razmerje ima za posledico, da se zlato in vrednostni papirji vedno bolj stekajo v države, ki imajo obilo zlata, da skušajo posamezniki vzeti iz prometa denar in zato so države z slabše urejenim gospodarstvom prisiljene, izdati odredbe za zaščito svoje valute. Tako so izdale take precej ostre odredbe vse naše okoliške države: Italija, Avstrija, Madžarska, Češkoslovaška pa tudi nekatere severne države. Posledica tega je bila, da je morala tudi naša država ukreniti protimere, da bi ne bila na milost in ne-

milost izročena špekulantom iz sosednjih držav. Ti ukrepi v zaščito naše valute so bili torej potrebni. Za razvoj deviznega trga je pa največjega pomena devizni pravilnik, ki urejuje kupčijo z devizami. To ni vplivalo slabo na našo borzo, ampak se je vzlic temu promet z devizami v minolem tednu na ljubljanski borzi celo podvojil. — Inozemski denar se je pa plačeval po naslednjih cenah: 1 angleški funt 215 Din, 1 ameriški dolar 56 Din, 1 belgijski belg 7.87 Din, 1 holandski goldinar 22.60 Din, 1 švicarski frank 11 Din, 1 francoski frank 2.21 Din, 1 italijanska lira 2.86 Din, 1 češka krona 1.66 Din. Na curiški borzi notira naš dinar 9.05

Živina

g **Ljubljanski živinski sejem.** Na zadnji ljubljanski sejem je bilo prignanih 174 konj, 17 žrebet, 115 volov, 92 krav, 23 telet in 235 prašičev, povečini mladih za rejo. Prodanih je bilo: 20 konj, 50 volov, 39 krav, 12 telet in 135 prašičev. Cene so bile naslednje: voli I. vrste 6—6.75 Din, II. vrste 5—6 Din, III. vrste 3.50—5 Din; krave debele 5—6.50 Din, klobasarice 2.50—3.50 Din; teleta 7 do 9.50 Din; prašiči po 120—180 Din komad. Kupčija je bila primeroma še dovolj živahna.

g **Ptujski živinski sejem** je bil glede prigona precej živahen, manj pa glede kupčije. Prignanih je bilo 163 volov, 51 bikov, 239 krav, 161 telet, 75 konj in 250 prašičev. Cene so bile: voli po 4—6 Din za kilogram žive teže, biki 3—5 Din, krave 2—4.50 Din, teleta 3—6 Din, prašiči 3—8.50 Din. Konji 1200—3200 Din komad.

g **Karlovski živinski sejem.** Zadnji živinski sejem v Karlovcu je bil slabo obiskan. Cene za kilogram žive teže so bile naslednje: biki 3—5 Din, junice 3—6 Din, krave 2—4 Din, konji kmetski 3500—5000 Din, vozni 7000 Din za par, prašiči debeli po 10 do 12 Din kg mrtve teže, mršavi 5—7 Din, drobnica 30—120 Din komad.

g **Mariborski prašičji sejem.** Priljubljenih je bilo 309 prašičev, od ka-

izpričuje, kako daleč je človeštvo zašlo v straši od prave poti, ki mu je načrtana v prirodi. Nasprotno pa vidimo, da ljubitelji sadja ne marajo za alkohol, pa tudi ne za meso in razna druga dražila, ki delajo umetno žejo in na ta ali oni način škodujejo naše zdravje.

Zato pa gospodarji! Ne prodajajte vsega sadja, ne zdrobite in ne sprešajte vsega do zadnjega jabolka, ampak odločite kolikor mogoče sadja — zlasti trpežnih, zimskih jabolk — za doma, za družino! S tem dosežete — seveda ako s sadjem pozimi pravilno gospodarite — dve važni prednosti. Prvič preskrbite družino z najboljšo, najzdravejšo hrano, drugič pa si prihranite s sadjem druga, še bolj draga živila, zlasti kruh. Čisto napačno je mnenje mater, ki mislijo, da je jabolko samo prigrizek li kruhu. Saj ni tako! Jabolka so samostojna jed in bodo mnogo več zalegla, če jih uživamo sama, nego s kruhom. Če dobje torej otroci za južino jabolka, jim ni treba kruha.

Uživanje sadja je treba iznova vpetljati, kjer so se ljudje odvadili te najnaravnejše in najboljše hrane. Zato je pa skrbeti zlasti ob dobrih sadnih letinah, ko si vsakdo lahko oskrbi potrebno zimsko zalogo. Če vzamemo, da ena oseba pojé na dan le $\frac{1}{4}$ kg sadja, kar je pa seveda jako malo — pride na mesec in osebo okroglo 8 kg, torej na 6 zimskih mesecev 6×8 kg = 48 kg. Računati pa moramo, da se od te količine nekoliko pokvari, zgine li da $\frac{1}{4}$ kg na dan in osebo itak ni mnogo. Iz teh podatkov izračunimo koliko sadja je treba pridržati za zimo, oziroma koliko ga je treba kupiti, če hočemo vpetljati redno uživanje tega najbolj naravnega in najzdravejšega živila. H.

Slava.

Prvi: Stavim, da ne vzdržiš pod mizo toliko časa, da udarim trikrat na mizo.

Drugi: Pojdi, pojdi, to pač ne bo pretežko. Stavim pet jabolk!

Zleze pod mizo.

Prvi udari enkrat, dvakrat...
Tretji bom pa jutri udaril.

Letošnja letina krompirja in zelja

Dobivamo poročila, da je bila letošnja letina slabša kakor lanska. Zlasti krompirja so kmetje pridelali mnogo manj. V Beli Krajini krompirja niti toliko niso pridelali, da bi ga imeli za seme.

To je kmetom znano, to vedo tudi trgovci, ki kupujejo z deželnimi pridelki. Posledice slabe letine se poznajo pri cenah. Krompir ima letoš v primeri z lanskim letom ugodno, skoraj pol dinarja višjo ceno.

Približno vse to velja tudi za zelje. Zadnja leta so kmetje v ljubljanski okolici, kjer so pred vojno pridelovali veliko zelja, sajenje zelja precej opustili, kjer so mu cene tako padle, da se pridelovanje ni več izplačalo. Pred vojno je šlo mnogo zelja v Trst in na Reko ter po morju v tuji svet. Ti dve morski pristanišči sta bili za slovensko zelje največji odjemalki. V jesenskem času je pred vojno držalo dnevno po nekaj desetih vagonov zelja in krompirja v Trst in na Reko. Zdaj je z novimi mejami to skoro odpadlo.

Zdaj cene poljskim pridelkom za velik del Slovenije določuje Ljubljana, za štajerski del pa Maribor.

Zanima nas torej, kakšne so cene krompirja in zelja, lema dvema glavnima poljskima pridelkoma, ki jih more prodajati kmet v večjih množinah in mu tedaj vsaj nekaj vržeta, na ljubljanskem trgu — ter kako kmetje sami skrbijo za uravnave teh cen.

Na ljubljanski živilski trg je bilo v zadnjih treh tržnih dneh, — dve soboti in ene sredo — pripeljanega ogromno krompirja, nekoliko manj pa zeljnatih glav. Prvo oktobersko soboto je bilo krompirja 40 voz, naslednjo sredo 24 voz, zadnjo soboto pa celo 43 voz. Zelja je bilo prvo soboto 11 voz, v sredo 3 voze, zadnjo soboto pa zopet 11 voz.

Seveda mora ta velika množina krompirja in zelja pritiskati cene na-

vzdol. To se je tudi zgodilo in če bo dovoz tudi prihodnje tržne dni tako silen, bodo šle cene še hitje navzdol. To tembolj, ker bodo glavni odjemalci za večje množine krompirja in zelja, — razni zavodi, bolnišnice, hoteli, gostilne javne kuhinje — teh pridelkov kmalu dovolj nakupili, pa bodo za kupovanje ostali le kupei z manjšimi potrebami. Jasno je vsled tega, da so kmetje naposled le sami tisti, ki odločajo o ceni svojih pridelkov. Čim večji bo dovoz, slabša bo cena!

Do zadnjega časa je bil dovoz teh dveh pridelkov ob tržnih dneh na ljubljanski trg bolj zmeren. Krompirja ni bilo nikdar čez 10 voz, zelja časih 1 ali dva voza. Krompir se je vsled tega na trgu lahko prodal, cena je stala trdno na 1.25 Din za kilogram, za zelje pa okrog 1 Din za kilogram. Če ste šli na trg ob desetih dopoldne, tunkaj že ni bilo nobenega voza krompirja več; vse je bilo brž prodano.

Zdaj pa je na trgu že dva tedna drugače. Ob toliki množini krompirja in zelja ni temu dovolj kupcev in posledica je — padanje cene. Kmetje so med seboj tudi nesložni, nekateri celo brez potrebe ponujajo krompir ceneje in jasno je, da povpraševalci, t. j. kupei to temeljito izrabljajo. Zadnja dva tržna dneva je cena krompirju popuščala; nekateri so krompir prodajali še po 1.25 Din, drugi pa so že popustili na 1.12, nekaj celo na 1 dinar za kilogram. Zelje je padlo v ceni na 70, tudi na 65 par za kilogr. Kljub temu pa kmetje niso mogli prodati vsega, kar so pripeljali na trg; še pred poldnem je stalo na trgu več voz neprodanega krompirja, naposled pa so morali z blagom nazaj domov.

Hudo je pri vsem tem, ker so kmetje vsled krize silno udarjeni tudi drugod. Vsepopsovod je stiska za denar, potrebe pa seveda neizprosno tkaajo na duri. Zdaj za zimo je treba uškupiti za družino marsikaj, zlasti obleke, čevljev. Treba bo plačati davke. To so seveda vzroki, ki kmetovalca nujno

silljo, da skuša svoje odvisne pridelke čimprej spraviti v denar. Vendar pa bi marsikdo lahko nekoliko potrpeel.

Kmet je sam gospodar svojih pridelkov; po patetnem ravnanju lahko on sam vpliva na cene. To naj si vsak dobro zapomni v teh dneh, ko vozi svoje pridelke na trg. Krompirja je letos splošno malo in se bo lahko prodal. Prav nič ga ni treba siliti, komur ni sila. Kdor ima suhe shrambe, naj počaka!

Občine v naši banovini

Samouprava prinaša v št. 7 zanimiv in pregleden članek o številu, razdelitvi in jakosti občin v naši banovini, ki je bil sestavljen na podlagi rezultatov, ki jih je prineslo ljudsko štetje po stanju prebivalstva med 31. marcem in 1. aprilom. Po tem štetju ima dravska banovina 1043 občin z 1.120.584 prebivalci. Najprej naj omenimo, da je štetje pokazalo, da prevladujejo v naši banovini predvsem male občine. Tako je v dravski banovini 915 občin, ki imajo manj kakor 2000 prebivalcev, torej je teh občin 87% ali 8/9. Vseh ostalih občin, ki imajo nad 2000 prebivalcev, pa je le 128 ali 13% ali 1/9. Nadalje je zanimiva razdelitev občin po ožji lestvici. Manj kakor 500 prebivalcev ima 386 občin ali 37%. Teh občin je največ. Od 500 do 1000 prebivalcev ima 354 občin, kar znaša 34%. Od 1000 do 2000 prebivalcev ima 171 občin ali 16%. Od 2000 do 5000 ima 114 občin ali 11%, od 5000 do 10.000 prebivalcev zmore le še 11 občin. Nad 10.000 prebivalcev pa zmorejo le 3 občine. Občine po svoji moči prebivalstva niso enakomerno razdeljene po banovini. Močne občine ima zlasti krški, ljubljanski, Kranjski, laški in novomeški okraj. Izredno veliko število malih občin pa premorejo murskosuboški, oba mariborska, ptujski, ljubotnerski in šmarški okraj. Razmeroma visoko število prav malih občin imata še kamniški in Ilirski okraj. V ostalih okrajih pa so večje ali manj-

ne bi imeli lanske; otave ne bo niti en voz na vsem gruntu; fižola bo komaj za seme; edino sadja bo nekaj, da si bo vsakdo nekaj nasušil in še napravil par sto litrov mošta. Sedaj pa prodajaj, kmet, prodajaj in napreduj!

Takole je, vidite, spoštovani gospod urednik, danes na kmetih. Prepričan sem, da je marsikje na Slovenskem še hujše kot pri nas — kaj bi vedeli povedati številni pogorelci in drugi nesrečniki! — a vsak ve svoje.

Teh vrst nisem napisal samo zategadelj, da bi ternal in cagal, marveč, da bi pokazal vsem merodajnim činiteljem, naj se malo bolj zavedajo razmer, ki hočejo uničiti našega kmeta, in da bi dal vsem onim, ki se iskreno borijo za boljše življenjske pogoje delovnega naroda, novega poguma in vztrajnosti pri začetem delu; zakaj zavedajo naj se, da njihovo prizadevanje spremljamo vsi z vsem odobravanjem.

Iskrene pozdrave! Vdani J. Gregorič, kmečki sin.

ZA SMEH

Učitelj govori učencem o koristi živali. Dajejo nam meso, dlako, kože, kosti, gnoj.

Učitelj: »Meso od živali ljudje jedó. Kaj pa napravijo s kostmi?«

Jožek: »Psu jih damo.«

Cirilova tiskarna v Mariboru nadaljuje z izdajo del Karla Maya. Izšli so nadaljnji snopiči znamenitega »Winnetoua«, ki so ga gotovo vsi naročniki celotnega dela od srca veseli in na katerega vnovič opozarjamo vse naše bravce, zlasti pa knjižničarje naših ljudskih knjižnic. Razen »Winnetoua« izhajajo vzporedno še druga Mayeva dela v snopičih. Zaključeno je »Iz Bagdada v Stambul« in začelo izhajati znano njegovo delo »Po gorah Balkana«, ki bo naše ljudi še posebno zanimalo, ker nas vodi po Balkanu, kakršen je bil še za časa prejšnjega rodu.

Vsak zaveden kmetovalec mora biti član svoje stanovske organizacije
Kmetske zveze.

Apno — važno gnojilo

Sedajle je najugodnejši čas za gnojenje z apnom. Zato ne bo napačno, ako opozorimo na to naše kmetovalce in vrtnarje, ker je uprav to gnojenje pri nas najmanj v navadi, pa tako zelo potrebno.

Vobče imajo zemlje od narave že nekaj, nekatere tudi obilo apna. Vendar pa ta naravna zaloga ni stanovitna, ker nekaj apna porabijo rastline, nekaj pa deževnica izpere v globlje zemeljske plasti. Vsaka zemlja torej sčasoma obuboža na apnu, zlasti pa zemlja, ki jo redno gnojimo s hlevskim gnojem, pa nikdar ne z apnom.

Za gnojenje imamo apno v dveh oblikah. Najbolj učinkovito je živo apno zmleto v fino moko. Takega apna pa pri nas v trgovini nimamo. Pomagamo si tako, da vzamemo živo ali žgano apno in ga samo toliko vgasimo, da razpade v moko. Večje množine (cele vozove ali vagone) zložimo kar na prostem na kup in jih pokrijejo z zemljo. Živo apno se navleče iz zraka in zemlje, pa tudi iz dežja toliko vlage, da živo apno prav ugasi. Ko se je ves kup upremenil v moko, je čas, da se uporabi. Bolj se ne sme ugasiti. Navadno gašeno apno, kakor ga uporabljajo zidarji, ni za gnojenje. V moko ugašeno živo apno je posebno ugodno za močnejše, težke, ilovnate zemlje.

Za apnenje uporabljajo pa tudi navadni apnenec zmlet v moko. Umevno je, da apno v tej obliki ni tako učinkovito kakor živo apno, ker se mora v zemlji še razkrojiti. Vendar pa je tudi zmlet apnenec dobro gnojilo, zlasti za lahke, peščene zemlje.

Z apnom gnojimo v zalogo. Zato z njim navadno ne gnoje vsako leto, ampak na dve, tri leta ali še poredkeje. Vendar pa so izkušnje pokazale, da je pogostejše gnojenje z manjšimi količinami ugodnejše, nego poredkeje, pa na debelo.

Če gnojimo na dve, tri leta, dajmo na 1 ar = 100 m² približno 15—20 kg

v moko žganega zivega apna, ali pa 25—30 kg zmelega apnenca.

Živo apno nam preskrbi vsak zidar-ski mojster. Zmlet apnec pa pripravljajo v Hrastniku in ga ima v zalogi Kmetijska družba.

Najugodnejši čas za gnojenje z apnom je jesen, zlasti tedaj, če gnojimo obilo v zalogo. Odtehtano množino apna potrosimo enakomerno po zemljišču in ga takoj kolikor mogoče temeljito zmešajmo z zemljo. To delo moramo opraviti na vsak način le v suhem vremenu.

Apna ne smemo mešati s katerim si bodi drugim gnojilom. Posebno škodo bi si prizadjali, ko bi mešali apno z gnojili, ki imajo amonijak v sebi. Mešanje je dopustno samo s Thomasovo žlindro, kalijeveimi solmi in apnenim dušikom. Tudi s hlevskim gnojem apno ne sme priti na zraku v dotiko. Gnojimo najprej s hlevskim gnojem zase in potem z apnom zase!

Nekatera umetna gnojila imajo tudi apno v sebi, kakor Thomasova žlindra, apneni dušik. Toda ta količina apna nikakor ne zadostuje za zemlje, ki strada-jo apna.

Druga dobra apnena gnojila bi bila še n. pr. pepel, ostanki iz karbidnih svetilk, suho, v prah zdrobljeno cestno blato in lapor.

Shranite čim več sadja za zmo!

Letos je razmeroma dobra sadna letina skoro po vsem svetu. Zlasti je dobro obrodilo najvažnejše sadno plemo — to so jabolka. Zaradi splošne obilne sadne letine in tudi zaradi svetovne denarne krize sadje nima take cene kakor bi bilo želeži. Tudi izvoz ni tak kakor je bil druga leta, ko je bila pri naših sosedih slaba sadna letina. Zato je bolj kot gotovo, da bo mnogo sadja ostalo neprodanega in ga bo treba na ta ali oni način uporabiti, da bo čim več zaleglo v gospodarstvu.

Pri nas je slaba navada, da se vse preveč sadja predela v pijačo. Vse preveč skrbimo za to ljubo pijačo, da bi

pa sadje bolj obračali za živež, to nam pa kar ne gre v glavo. Vsaj po kmetih močno podcenjujejo sadje kot živilo in mislijo, da je to le za otroke in pa za gospodo. Toda to je huda zmota. Sadje ni le posladilo za otroke in za priboljšek, ko je človek že drugih jedil sit, ampak sadje je prvovrstno in lahko rečemo neogibno potrebno živilo. V vrsti naših živil bo moralo biti na prvem mestu, še pred kruhom in pred krompirjem. Seveda se da brez sadja tudi živeti. Saj tudi živimo brez kruha in brez marsikaterega drugega živila. Toda nobeno drugo živilo, razen zelenjadi, ne vpliva tako blagodejno na delovanje prebavil in sploh tako ugodno ne učinkuje na naše zdravje nego vprav sadje. Pa to ne velja morebiti samo za otroke ali sploh mlajše ljudi, ampak za vsakogar.

Res je sicer, da sadje ni v tistem zmislu redivno kakor kruh ali krompir, ker nima beljakovin. Zato ima pa mnogo sladkorja, ki je izvrsten vir človeških sil, neprimerno boljši nego navadni, beli sladkor. Sadje ima pa tudi važne rudninske snovi kakor apno, kali, natrij, magnezijo, železo, ki so za trdno zdravje in delazmožnost našega života neogibno potrebne. Kdor uživa redno obilo sadja, na izvrsten način skrbi za svoje zdravje, mnogo bolje, nego če bi užival obilo mesa, kruha ali sploh močnih jedi. Neki sloveči zdravnik je že pred davnimi leti, ko veda o živilih še ni bila tako razvita, rekel tole: Jej kolikor mogoče malo mesa, kolikor hočeš zelenjadi in kolikor moreš sadja!

Sedaj pa pogledjmo po kmetih! Kako malo se ljudje menijo za to zlato pravilo! Sadje z veseljem in največjim pridom uživa le še mladina, dokler ne odraste šoli. Pozneje pa, ko jame okušati alkoholne pijače in se jih privadi, pa izgubi polagoma ves prirodni nagon in ves pravi okus za sadje. Pa je tudi res! Kdor redno uživa alkohol, mu sadje ne gre. On ima rad kruh in zopet kruh, še rajši pa meso, pa vse slano in poprano. Sadje se mu zdi brez okusa. To je resničen pa žalosten pojav. ki

terih je bilo prodanih le 131 komadov. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari 40—75 Din komad, 7—9 tednov 80—100 Din, 3 do 4 mesece 150—250 Din, 5—7 mesecev 300—400 Din, 8—10 mesecev 450—500 Din, 1 leto 550—700 Din komad. 1 kg žive teže 7—8 Din, mrtve teže 9—12 Din.

Letina

g Cene sadju v Ljubljani. Na ljubljanski trg prihaja vedno več sadja. Prodajajo ga kmetice poceni. Tako so jabolka »rožmarinčki« po 2.50 Din kg, »ananas« po 3 Din, druge vrste po 3 do 3.50 Din. Grozdje je po 4—5 Din kilogram. Drobne hruške 1.50 Din do 5 Din kg. Kostanj se prodaja po 2 Din liter. Našim kmetom bi bilo veliko pomagano, če bi se sedaj jeseni uvedli posebni sadni vagoni s klopni, v katerih bi prevažali sadje in grozdje po nizki tarifi, obenem bi pa tudi producenti po ceni prišli v mesto.

g Prijava vinskih pridelkov. Banske uprava opozarja, da morajo vinogradniki v smislu zakona o vinu in njegovem pravilniku v smislu lani izdanih navodil tudi letos takoj po končani trgatvi ustno ali pismeno prijaviti količino pridelka svojih vinogradov, grozdja odnosno vinskega mošta. Ta prijava mora biti ločena za žlahtno in za samorodne trte. Pregledno zbrane podatke predlože obč. uprave do 25. novembra sreskim načelništvom, le-ta pa s svojimi poročili do 25. dec. kletarskemu nadzorniku pri kmetijskem oddelku banske uprave. Točne prijave vinskih pridelkov so važen pripomoček za uspešno izvrševanje zakona o vinu in v največjem interesu celokupnega vinskega gospodarstva. Z davščinami, kakor nekateri vinogradniki domnevajo, pa nimajo prav nič skupnega.

g Kako so v Sevneici rešili vinsko krizo. Kleti so bile še polne lanskega pridelka vina, ko je bila trgatve že pred durmi. Kam z novim pridelkom, ko je vsa posoda še polna vina? Umišlili so si grozdni sejem. Odnoslati so

na vse nevinorodne kraje polno vabil na ta sejem in odziv je bil nadvse pričakovanje sijajen. Vinogradniki so se odzvali z grozdem in ga ponujali v velikih množinah in po zmerni ceni, kupei so pa privreli iz vseh strani in pokupili, kakor se ceni samo na sejmu okrog 60.000 kg grozdja, to pomeni blizu 400 hl vina. To pomeni za ta okraj precejšno pridobitev, ker so se kleti razbremenile in vinogradniki so vsaj približno ugodno vnovčili svoj pridelek. Vse grozdje, kar ga je bilo na ponudbo, je bilo prodano. Kupei so pa hodili tudi od vinograda do vinograda in direktno tam kupovali grozdje. Domači krogi cenijo, da ga je bilo v vsem okolišu prodanega najmanj 200.000 kg, kar pomeni okrog 1200 hl vina. To je zelo lep uspeh organizacije takega grozdnega sejma.

g Francija uvaža naša jabolka. Letos je izvoz našega sadja nekoliko zaostal, ker so bile prilike v državah, kamor smo izvažali prejšnja leta, neugodne. Letos je pa ugodna prilika za izvoz našega sadja v Francijo, ki ga je navadno dobivala iz Kalifornije. Francoski uvozniki nameravajo letos uvoziti večje količine jabolk, ki po svoji kakovosti ne zaostajajo za kalifornijskimi, nasprotno pa ostajajo delj časa sočna. Kdor želi stopiti v stike s francoskimi uvozniki, naj se obrne na trgovsko zbornico v Ljubljani.

g Izvoz blaga v Italijo z izpričevali o izvozu. Italijanska vlada je uvedla dodatno carino v višini 15 odstotkov od računске vrednosti uvoženega blaga, in sicer po vseh carinskih postavkah italijanske tarife, ki niso v italijanskih trgovinskih pogodbah vezane. Za izvoz v Italijo je sedaj potrebno, da je blago opremljeno z izpričevali o izvozu ker ital. carinarnice sicer poberejo 15% dodatno carino tudi za blago, za katero obstojajo pogodbene carine. Dokazila o izvozu morajo biti točno izpolnjena. Izvozniki naj torej prilože popisu pešiljke tudi natančno izpolnjeno izpričevalo o izvozu, da jim ne bo treba plačevati te dodatne carine.